

Hallintovaliokunnalle
HaV@eduskunta.fi

Lausunto hallituksen esityksestä kuntalain 150 §:n muuttamisesta

Lausunto

Hallituksen esityksessä esitetään muutettavaksi kuntalain siirtymäsäännöksen 150 §:n 2 momenttia siten, että kuntalain yhtiöittämisvelvollisuutta koskevaa 126 §:n 1 momentin säännöstä sovellettaisiin työterveyshuollon sairaanhoito- ja muiden terveydenhuoltopalveluiden tuottamiseen kaksi vuotta voimassa olevassa siirtymäsäännöksessä säädettyä myöhemmin eli vuoden 2019 alusta. Yhtiöittämisvelvollisuus tulisi näin olleen voimaan samaan aikaan kuin sosiaali- ja terveydenhuollon rakennemuutos.

Lisäksi kuntalain 150 §:n esitetään otettavaksi säännös, jonka mukaan kunnan tai kuntayhtymän tuottaessa siirtymäaikana kilpailutilanteessa markkinoilla työterveyshuollon 14 §:ssä tarkoitettuja työterveyshuollon sairaanhoito- ja muita terveydenhoitopalveluita tulee työterveyshuollon kirjanpito eriyttää kunnan muusta terveydenhuollon palveluiden kirjanpidosta. Säännöksellä turvattaisiin kilpailuneutraliteetin toteutumista siirtymäaikana.

Lisäksi esitetään, että henkilöstön eläketurvaa koskevaa siirtymäsäännöstä jatkettaisiin siten, että sitä sovelletaan vastaavasti myös ehdotetun siirtymäajan kuluessa toteutettaviin siirtoihin. Lisäksi esitetään, että yhtiöittämisvelvollisuuteen liittyvä varainsiirtoverovapaus koskisi myös siirtymäaikana tehtyjä luovutuksia.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivä tammikuuta 2017.

Esitettyä siirtymäajan pidennystä on perusteltu meneillään olevalla alueuudistuksella ja sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän rakennemuutoksella.

Suomessa on meneillään alueuudistus ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmän rakennemuutos, joissa yli 300 kunnan vastuulla olevat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvelvoitteet siirtyisivät pääosin muodostettaville 18 maakunnalle. Uudistuksen tultua voimaan kunnan eivät voi tuottaa enää sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita. Nykyinen kuntien työterveyshuollon järjestämisvelvollisuus on tarkoitus siirtää kunnilta tuleville maakunnille.

Esityksen mukaan tulevat työterveyshuollon järjestämis- ja tuottamisvastuun sisältöä ja toteuttamistapaa koskevat tarvittavat lainsäädännön tarkistukset ja sen edellyttämät käytännön järjestelyt on tarkoituksenmukaista toteuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon rakennemuutoksen yhteydessä, minkä vuoksi siirtymäajan jatkaminen kahdella vuodella on perusteltua. Siirtymäajan jatkaminen kahdella vuodella mahdollistaa sen, että maakunnallisen työterveyshuollon järjestämis- ja tuottamisvastuun toteutuksen suunnittelussa ja täytäntöönpanossa voidaan tulevat palvelurakenteet ja tuotantotavat sovittaa yhteen asianmukaisesti tulevan sosiaali- ja terveydenhuollon rakennemuutokseen.

Kuntaliitto kannattaa nyt voimassa olevan siirtymäajan jatkamista kahdella vuodella vuoden 2018 loppuun asti, koska se on esityksessä mainittujen perustelujen vuoksi tarkoituksenmukaista toteuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon rakennemuutoksen yhteydessä tulevien maakuntien toimesta.

Kyseisellä ratkaisulla mahdollistetaan se, että kaikkialla Suomessa on saatavissa hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaiset palvelukokonaisuudet riippumatta työnantajan tai työntekijöiden toimi- tai kotipaikasta tulevien maakuntien alueella yhdenvertaisesti ja taloudellisesti.

Ratkaisulla parannetaan myös maanviljelijöiden ja pien- ja yksityisyritysten mahdollisuutta saada tarvitsemansa kokonaisvaltaiset työterveyshuollon palvelut vastaavin edellytyksin kuin muiden alueella toimivien työnantajayritysten.

Siirtymäaikana kunnalliset palveluntuottajat mahdollistavat työterveyshuollon palvelut myös pienten kuntien työnantajille ja harvaan asutuille alueille, joissa on harvemmin kilpailua muiden palveluntuottajien kanssa.

Kunnallisilla työterveyshuollon palveluntuottajilla on velvollisuus ottaa kaikki työnantajat asiakkaakseen, jolloin myös pk-yrityksillä ja maatalousyrittäjillä on mahdollisuus työterveyshuollon palveluihin näin halutessaan.

Ilman siirtymäajan jatkamista varsin moni kunta luopuisi tarjoamasta alueensa työnantajille vapaaehtoisia työterveyshuoltoon liittyviä sairaanhoitopalveluita, koska kuntien ei ole tarkoituksenmukaista ryhtyä yksin perustamaan oman kuntansa alueelle varsin pieniä työterveyshuollon yhtiöitä ainoastaan kahden vuoden ajaksi.

Kuntien laaja vetäytyminen työterveyshuoltoon liittyvästä sairaanhoitopalveluiden tuottamisesta merkittävästi vaikeuttaisi toiminnan uudelleen käynnistämisen edellytyksiä tulevien maakuntien toimesta 2019 lukien.

Kirjanpidon eriyttämisvaatimus

Esityksessä esitetään, että kunnan tai kuntayhtymän on siirtymäaikana eriytettävä kirjanpidossaan työterveyshuollon sairaanhoito- ja muut terveydenhuoltopalvelut muista kunnan terveydenhuollon palveluista.

Esityksen mukaan eriyttäminen voidaan kunnassa tehdä usealla eri tavoilla: laskennallinen eriyttäminen, erillinen taseyksikkö tai liikelaitos.

Kirjanpidollista eriyttämistä ei edellytetä erikseen lakisääteisen (ennaltaehkäisevä toiminta) ja vapaaehtoisen (sairaanhoito) työterveyshuollon osalta, koska tällainen eriyttäminen olisi hallinnollisesti erittäin raskas ja se lisäisi kohtuuttomasti kuntien hallinnollista taakkaa.

Esityksen mukaan myöskään kunnan omalle henkilöstölle tuottamat työterveyshuollon palvelut eivät kuuluisi tässä tarkoitettuna eriytetyn kirjanpidon piiriin, koska ne eivät ole toimintaa markkinoilla.

Kyseisellä säännöksellä turvattaisiin kilpailuneutraliteetin toteutumista siirtymäaikana. Esityksen mukaan EU-komissio on myös edellyttänyt toiminnan eriyttämistä kirjanpidossa, jotta voidaan varmistaa, ettei siirtymäaika vääristäisi kilpailua ja siihen voitaisiin tarvittaessa puuttua. Kirjanpidollinen eriyttäminen mahdollistaa sen, että voidaan paremmin valvoa toiminnan hinnoittelun markkinaehtoisuutta.

Kuntaliitto pitää kirjanpidon eriyttämisvaatimusta perusteltuna esityksessä mainituissa laajuudessa esityksessä mainituista syistä.

Kuntaliitto pitää perusteltuna, että 150§:n yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että kunnan tai kuntayhtymän omalle henkilöstölleen tuottamat työterveyshuollon palvelut eivät kuulu tässä tarkoitettuna eriytetyn kirjanpidon piiriin, koska ne eivät ole toimintaa kilpailutilanteessa markkinoilla.

Kirjanpidon eriyttämisvaatimus ei saa käytännössä johtaa kohtuuttomaan hallinnolliseen taakkaan palveluntuottajille.

Kirjanpidollinen eriyttämisvaatimus ei saa johtaa siihen, että pienemmät palveluntuottajat kuten esim. kuntien terveyskeskukset vetäytyisivät markkinoilta kohtuuttoman hallinnollisen taakan johdosta. Markkinoilta vetäytyminen saattaisi syrjäseuduilla johtaa siihen, ettei alueella ole lainkaan saatavissa kattavia työterveyshuollon palveluita siirtymäaikana.

Näistä syistä on perusteltua, että kirjanpidollisen eriyttämisen voi toteuttaa usealla eri tavalla ja ettei eriyttämistä edellytetä erikseen lakisääteisen (ennaltaehkäisevä toiminta) ja vapaaehtoisen (sairaanhoido) työterveyshuollon osalta.

Henkilöstön eläketurva ja varainsiirtoverovapautus

Kuntaliitto pitää henkilöstön eläketurvaa ja yhtiöittämisvelvollisuuteen liittyvää varainsiirtoverovapaussäätelyä esityksessä mainituilla perusteilla perusteltuna.

SUOMEN KUNTALIITTO

Pirkka-Petri Lebedeff
johtava lakimies